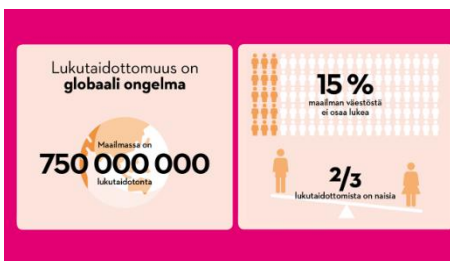

K-I-R-J-A-I-N kerrallaan – Lukutaitoa naisille Afrikassa -vuositeemamateriaali 2018

PowerPoint-esityksen muistiinpanosivut

1. DIA

2. DIA: Kaikkiaan maailmassa on 750 miljoonaa lukutaidotonta aikuista. Se on enemmän kuin EU:n alueella on ihmisiä. Lukutaidottomista 2/3 on naisia. Afrikassa lukutaidottomia on satoja miljoonia, eniten maailmassa.

Etenkin tyttöjen ja naisten kouluttaminen kohentaa perheiden elämää monin tavoin. Lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen avaa uusia mahdollisuuksia ikään, sukupuoleen ja rotuun katsomatta.

Lukeminen omalla kielellä on perusihmisoikeus ja avain moneen: koulutustason nousu vaikuttaa asenteisiin, edistää demokratiaa, lisää tasa-arvoa ja vähentää köyhyyttä. Vain lukutaitoinen voi osallistua kokonaisvaltaisesti yhteisönsä ja yhteiskuntansa toimintaan. Lukutaito antaa naisille äänen omassa yhteisössään.

3. DIA: Lukutaito-ohjelmaan Lukutaidottomuuden syyt ovat monet. Usein lapset haluaisivat kouluun, mutta perheen mahdollisuudet kouluttaa lapsensa ovat huonot. Syitä ovat esimerkiksi:

- Kouluopetusta ei ole saatavissa lasten äidinkielellä. Opetus annetaan vain maan valtakielillä. Koulunkäynnistä huolimatta lukemaan oppiminen jää heikoksi, koska opetus ei ole omalla kielellä.
- Vaikka opetus olisi ilmaista, koulupuvut voivat olla pakollisia. Jos perheellä on tiukkaa elannosta, rahat eivät riitä koulupukuihin.
- Lukutaidottomat vanhemmat eivät ymmärrä koulutuksen merkitystä. Lapset laitetaan mieluummin työhön, ansaitsemaan elantoa kuin kouluun.
- Kehittyvissä maissa tyttöjen koulunkäynti keskeytyy usein varhaiseen teiniraskauteen.
- Koulun sijainti kaukana kotoa tarkoittaa pitkiä kävelymatkoja. Koulunkäynti voi olla varsin epäsaännöllistä tai jäädä kokonaan.
- Yhtenä syynä voi olla myös se, ettei lapsen perhe luota kouluopetukseen uskonnollisista syistä, esim. muslimilapset eivät tule kristillisiin kouluihin ja toisinpäin.

Itä-Afrikan naiset oppivat lukemaan

- 4 maassa: Etiopia, Kenia, Malawi ja Tansania
- 16 vähemmistökielellä
- 20 000 naista
- UT ja/tai Raamattu kullakin kielellä
- Suomen Pipliaseura, paikalliset Pipliaseurat, kirkot
- SIL International Afrikan alue

PIPLIA, voimasanoja

www.piplia.fi

4. DIA: Yhteistä valituille kieliryhmille on se, että kullekin on valmistunut tai valmistumassa Uusi testamentti tai koko Raamattu.

Itse opiskelumateriaali on uskontovapaata ja lukutaitoryhmät ovat avoinna kaikille uskonnosta riippumatta. Monelle kristityille yhtenä motivaation lähteenä on halu lukea omakielistä Raamattua.

Kussakin maassa on oma lukutaitotyön konsultti, ja työtä koordinoivat paikalliset pipliaseurat. Yhteistyössä SIL International Afrikan alueen kanssa kehitetään oppimateriaaleja ja koulutetaan opettajat. Lukutaito-ohjelma rahoitetaan Yhtyneiden Raamattuseurojen turvin.

Malawi

5. DIA: Malawi:

19,2 milj. asukasta. Afrikan köyhimpiä maita, jossa köyhyysrajan alapuolella on lähes 52 % väestöstä eli toimeentulo alle 1 euro/pv.

Koko väestöstä lukutaitoisia keskimäärin 62 %, naisista noin 55 %.

Yli miljoonaisen jaokansan naisista lukutaitoisia on vain noin 28 %.

Jaokulttuurissa tytöt menevät naimisiin jo varhain eli 15–16-vuotiaina. Tyttöjen koulunkäynti keskeytyy usein naimisiinmenon ja raskaaksitulon myötä.

Jaonkielinen lukutaitotyö

- Aapistyöpajassa tehtiin oppimateriaali
- Kyläpäälliköt nimesivät opettajakoulutettavat
- 10 kylää, 20 opettajaa, yli 200 opiskelijaa
- 5 kk lukutaitokurssi on maksuton
- Loppukokeen läpäisi 115 opiskelijaa, v. 2017
- Ohjelma laajenee 2018

PIPLIA, voimasanoja

www.piplia.fi

6. DIA: Ensin luotiin aapiset, lukutaitokirjaset ja opettajan materiaali sekä koulutettiin opettajat. Ilmainen lukutaito-opiskelu limittyy maanviljelyn rytmiin kesäkuusta lokakuuhun. Viiden kuukauden lukutaitokurssin päätyttyä oppilaat suorittavat loppukokeen. Sen läpäisseet saavat todistuksen. Tämä arvokas paperi on monelle naiselle avain uusiin mahdollisuuksiin.

Marraskuussa ihmiset palaavat pelloilleen. Kevään lopussa sato on korjattu talteen ja myyty. Aikaa riittää taas opiskelun aloittamiseen tai jatkamiseen.

7. DIA: Jaonkielinen lukutaitokoordinaattori **Willie Beaton** kiersi alun perin neuvottelemassa kyläpäälliköiden kanssa lukutaitoryhmien aloittamisesta. Kyläpäälliköt ottivat vastuun toiminnan käynnistämisestä ruohonjuuritasolla, nimittivät opettajakoulutettavat, tiedottivat kylässään asiasta ja osoittivat opiskelupaikaksi koululuokan, pihan tai ison puun alustan.

Willie kiertää kylää pyörällään maanantaista torstaihin. Hän valvoo opetuksen edistymistä ja tasoa, kouluttaa ja kannustaa opettajia sekä opiskelijoita. Lisäksi hän kerää opettajilta palautetta opetusmateriaalista seuraavia kursseja varten.

8. DIA: Chiutulan kyläpäällikkö:

”Lukutaitoluokka on kylällemme erittäin tärkeä. Olimme toivoneet sellaista jo pitkään. Lukutaito hyödyttää, kun ihmisten täytyy hoitaa asioitaan ja kirjoittaa papereihin allekirjoitus. Pyydän, ettei tämä jää tähän. En halua että ihmiset jatkavat peukalonpainamista. Lukutaidottomuus on saatava väistymään. Vetoan teihin, antakaa lukutaitotyön

jatkoa. Toivon lisäksi, että kurssit laajenevat lähikyliin. Myös miehet tarvitsevat omat lukutaitoryhmänsä.”

9. DIA: Lukutaitoryhmän alussa moni nainen saa kynän käteensä ensimmäistä kertaa elämässään. Kynän käyttöä opetellaan aluksi. Opettaja joutuu myös ohjaamaan kädestä pitäen, miten taululle piirretään liidulla kirjaimia.

Oman nimen kirjoittamista opetellaan alusta alkaen. Ensimmäisellä kerralla opettaja kirjoittaa oppilaan vihkoon tämän nimen. Sen jälkeen oppilaan on alettava kopioiden

kirjoittamaan omaa nimeään kirjain kirjaimelta. Aapisen myötä oman nimen kirjaimet tulevat pikku hiljaa tutuiksi. Jonain päivänä oppilas tuntee oman nimensä: ”Nämä kirjaimet yhdessä ovat minun nimeni.”

Veronica-niminen opettaja kertoi eräästä oppilaastaan:

– Maria Mwaundi otti täällä luokassa ensimmäisen kerran kynän käteensä. Hän ei tiennyt, miten sitä pidetään kädessä. Hän ei osannut lukea eikä kirjoittaa mitään. Kerta kerralta hän harjoitteli ja oppi enemmän. Hän kopioi oman nimensä kirjaimia. Joka ikinen kerta hän tuli luokseni tanssien ja intoa uhkuen: ”Katso madam, tämä on minun nimeni paperilla. Tämä on kaunista, minä pidän tästä.” Kannustin häntä sanoen: jatka harjoittelua, paperille syntyy sinun nimesi. Tänä päivänä Maria osaa pitää kynää kädessään, hän tuntee nimensä kirjaimet. Enää hän ei kopioi, vaan hän kirjoittaa ylpeänä paperille oman nimensä.

10. DIA: Luku- ja kirjoitustaidon opiskelussa edetään kirjain kerrallaan.

Kirjainten jälkeen opetellaan tavuja ja sanojen muodostamista tavuista. Kirjainten, tavujen ja sanojen ääntämisen opettelu kulkee mukana koko ajan. Näistä edetään lyhyisiin lauseisiin. Ja lauseista edetään pieniin kertomuksiin.

Oppimateriaaliin valittu sanasto on ihmisille tuttua arkikieltä, heidän kyläelämänsä liittyviä tuttuja asioita, tuttuja nimiä, eläinten, työkalujen ja kasvien nimiä. Opetusmetodi on tehty tarkoituksella niin helpoksi, että ihminen pääsee mahdollisimman nopeasti tuottamaan ja käyttämään oppimaansa taitoa.

11. DIA: Naisten lukutaitoryhmissä opiskelee muutamia miehiä, vaikka yleensä jaomiehet eivät mielellään tule naisten kanssa samoihin ryhmiin.

47-vuotias **Mdala Mwamadi** on yksi rohkeista miehistä:

– Lapsena minulla oli suuri halu päästä kouluun, mutta vanhempani eivät päästäneet minua. En tiedä syytä siihen.

Kun kuulin näistä aikuisten lukutaitoryhmistä, rekisteröidyin

heti. Olen ollut joka kerta mukana ja aion jatkaa loppuun asti. Olen jo oppinut kirjoittamaan ja lukemaan. Toivon, että ryhmämme jatkaa myös ensi vuonna, jotta voin oppia lisää.

Luku- ja kirjoitustaitoisena pystyn kirjoittamaan kirjeitä ja allekirjoittamaan dokumentteja. Lukutaidottomana menin väärään bussiin enkä osannut lukea tienviittoja. Minun silmäni ovat auenneet sokeudesta, kun olen oppinut lukemaan. Olen hyvin kiitollinen tästä kurssista, oppikirjoista ja hyvästä opettajasta. Alussa en osannut pitää kynää kädessäni enkä tiennyt edes, miten kirjaimet A ja E kirjoitetaan.

Nyt pystyn oppimaan myös chichewan kielen aakkoset. Chichewa on Malawin valtakieli. Opettaja antaa meille aina kotitehtäviä. Pidän siitä, että joudun harjoittelemaan käden ja sormien käyttöä kirjoittamiseen. Viimeisin kotitehtävämme oli tarinan kirjoittaminen. Jouduin miettimään, mitä kirjoitan. Kirjoitin tällaisen tarinan:

Jeoffrey osti auton. Hän poimi tieltä mukaansa matkustajia. Eräänä päivänä autolle tapahtui onnettomuus. Kyydissä olivat Sakina, Bamus ja Kaisi. Onneksi kukaan ei kuollut. Tämä oli Jumalan suunnitelma.

12. DIA: Opettaja **Martha Makalani** on kristitty.

– Tämä kurssi hyödyttää koko yhteisöämme. Suurin osa kyläläisistämme on muslimeja, pieni osa kristittyjä.

Aloitamme aina tunnit rukouksella. Kiitämme Jumalaa siitä hyvästä, mitä hän on meille antanut uskonnosta riippumatta. Pyydämme häneltä apua ja viisautta oppimiseen.

Harvoilla kristityillä on jaonkielinen Uusi testamentti. Jaon kielellä ei ole mitään muuta kirjallisuutta kuin Raamattu. Jao on ollut kuin unohdettu kieli. Lukutaito hyödyttää kristittyjä, koska he pystyvät sitten lukemaan omalla kielellään Raamattua.

Naisten lukutaitoisuus mahdollistaa kylämme kehityksen. Naiset eivät lähde muualle vaan he hyödyttävät omaa kyläänsä taidoillaan.

Terveysasioissa kukaan ei voi pettää meitä, kun olemme lukutaitoisia. Pystymme lukemaan, miten välttää tartuntatauteja, pystymme lukemaan terveyteen liittyvää tietoa.

13. DIA: 20-vuotias opettaja **Hadirah Yassin** sanoo:
 - Oppilaat ovat itseäni vanhempia naisia. Aluksi heidän asenteensa minuun oli epäilevä. He sanoivat: ”Olemme nähneet, miten olit itse koululainen. Olemme paimentaneet sinua tässä kylässä. Miten voit opettaa meitä?” Tilanne on muuttunut. Olen voittanut heidän luottamuksensa.

Nämä lukutaitoluokan naiset ovat hyviä roolimalleja tytöille, jotta koulun keskeyttämiset ja varhaiset avioliitot voitaisiin ehkäistä. Toivon, että naiset laittavat lapsensa kouluun ja vaativat heitä käymään edes alakoulun ja enemmänkin, yläkoulun ja kolmannen asteen. Sen jälkeen tie jatkokoulutukseen alkaa.

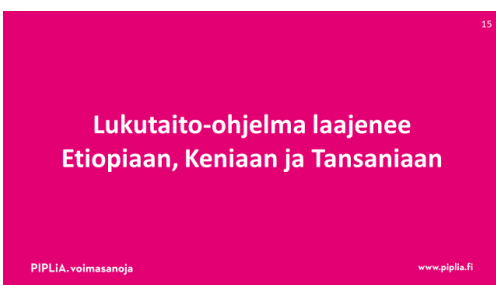

14. DIA: Lukutaito on avain moneen. Lukutaito avaa uusia mahdollisuuksia, ei ainoastaan lukutaitoiselle itselle vaan koko perheelle. Esimerkiksi naisten lukutaitoisuus koituu koko perheen ja asuinyhteisön hyödyksi. Lukutaitoiset vanhemmat kannustavat lapsensa kouluun.

Lukutaidotonta halveksitaan ja usein syrjitään kyläyhteisössä. Hän on altis petkutukselle pankissa ja toreilla. Lukutaito lisää työllistymismahdollisuuksia ja tuo siten naisille tasa-arvoa. Lukutaito rakentaa itsetuntoa.

Lukutaitoinen pystyy hankkimaan terveyteen liittyvää tietoa, lukemaan tienviittoja, käyttämään kännykkää viesteihin ja asioiden hoitamiseen.

Lukutaitoinen pystyy myös lukemaan halutessaan itsenäisesti Raamattua ja muita kirjoja.

15. DIA: Naisten lukutaito-ohjelma alkaa vuonna 2018 Etiopiassa, Keniassa ja Tansaniassa.

16. DIA: Etiopiassa ensimmäisenä kansana lukutaito-ohjelmaa ovat aloittamassa xamtangan kieltä puhuvat xamrat, Pohjois-Etiopiassa. Kieliryhmään kuuluu noin 270 000 ihmistä. Xamrat ovat lähes 100 prosenttisesti ortodoksikristittyjä. Elannon he saavat maanviljelystä. (Lausuntaohje: X lausutaan H eli hamtanga, hamra)

Alueella ortodoksisuus on hyvin konservatiivista, vanhoista perinteistä pidetään yhä tiukasti kiinni. Modernia koulutusta ei ole juuri arvostettu. Tämän seurauksena maaseudun aikuisväestöstä valtaosa, etenkin naiset, ovat luku- ja kirjoitustaidottomia.

Xamtangan kielelle on juuri valmistunut Uusi testamentti kirjana ja äänitteenä. Kirkko on havahtunut siihen tosiasiaan, että kirja jää lukematta, jos kansa on lukutaidotonta.

Naiset haluavat oppia lukemaan ja kirjoittamaan, jos siihen suinkin tarjoutuu mahdollisuus. Naisten motiivit ovat sekä hengellisiä että maallisia; toivo sujuvammasta arjesta, halu lukea hengellistä kirjallisuutta ja osata itse lukea ja allekirjoittaa viralliset paperit ja käyttää kännykkää.

Myöhemmin aikuisten lukutaitokoulutus laajenee vielä kolmeen muuhun kieliryhmään; arsi-bale, (oromon murre) gumuz ja hadiyya.

18. DIA: Luoteis-Keniassa asuva turkanakansa sai Raamatun kymmenen vuotta sitten. Mutta turkanoista 90 % ei osaa lukea.

Kansa elää paimentolaisina lähes autoilla seuduilla, jossa sääolot ovat ankarat. Lukutaidon oppimiseen ei ole monella ollut mahdollisuutta, eikä koulutusta ole tässä elinympäristössä pidetty aina tärkeänä. Asenteet ovat

kuitenkin muuttumassa. Yhä useampi turkana haluaa oppia lukemaan ja selviämään arjessa paremmin. Kännykät piippaavat täälläkin, mutta vain luku- ja kirjoitustaitoinen pystyy hoitamaan asiansa kännykän välityksellä.

Keniassa lukutaito-ohjelman kieliryhmät ovat: turkana, maasai, pokot, teso ja borana.

20. DIA: Tansanian Pipliaseura on jo tehnyt lukutaitotyötä mm. iraqwen kielelle.

Lukutaito-ohjelman laajeneminen on käynnistynyt kakurunkielisen oppimateriaalin teolla. Vuonna 2018 koulutetaan opettajat ja lukutaitoryhmät pyörähtävät käyntiin.

Tansaniassa lukutaito-ohjelmaan jatkossa kuuluvat kieliryhmät ovat kakuru, datooga, hehe, gogo ja swahili.

**Teoista
sanoihin**
PIPLiA.

21. DIA: Tervetuloa kumppaneiksi lukutaitotyöhön!